

Táskarádiók

nagy választékban anód és fűtés felszereléssel, ezek pótlását is garantáljuk.

Törpesuper

hálózati rádiók nagy rak-tára.

MARKOVICS

TISZA LAJOS KÖRUT 44 SZAM

den és sajnálatosan Szeged városa vezet a nedves és egészségtelen lakások tekintetében. Erre nemrégiben éppen a Délmagyarország mutatott rá igen helyesen.

— A téglakintalások tekintetében is változás állott be és ezentúl az igényléseket az Anyaggazdálkodási Hivataltól kell majd kérni — mondotta nyilatkozatában a téglagyáros, Terzbe van véve, hogy bi-

zonyos mennyiséget a szegedi ke-reskedelmi és iparkamara rendelkezésére bocsájt az Anyaggazdálkodási Hivatal az építőiparosok halasztást nem tűrő munkálataira. Javaslattal tettek most az Anyaggazdálkodási Hivatalban, hogy bizonyos téglaköntingest kapjanak maguk a gyárak a kisebb igénylések kielégítésének gyors lehetővétevéle végett. A javaslatról most folynak a tárgyalások.

A téglagyárak üzemének biztosításánál nagyon fontos a zavartalan szénellátás és nem kevésbé fontos a munkások ételmezésének megoldása is, mondotta a téglagyáros nyilatkozatában, Tukats főispán, mint közellátási kormánybiztos eddig is szívén viselte a szegedi gyárak munkástömegeinek ételmezését, a nehezebb munkát végzők számára biztosította az ételmezési anyagokhoz való hozzájárulást. A szegedi gyárvállalatok vezetői biz-nak abban, hogy a főispán a jövőben is megteszi a munkások ételme-zése dolgában minden lehetőt és ez-zel biztosítja, hogy a szegedi gyár-ak a termelésben minél nagyobb kapacitással vehessenek részt.

Az ő idejében a Kormányhatóságok még meglehetősen elhanyagolták a délvidéki magyar tömbök és szórva-nyok intézményes ápolását, maga az anyaváros, Szeged is többit törődött az asszimilációval, mint kiszakadt vé-reinek szellemi, erkölcsi és gazdasági istápolásával. Ez is magyarázza, hogy a magárahagyott, népi sorsban élő délvidéki magyarság aránylag későn ébredt nemzeti öntudatra.

Ugy érezzük, hogy éppen ebben van Kálmány Lajos munkásságának különös időszerepe: föl kell ismer-

nünk benne azokat a kötelességeket, amelyek a délvidéki magyar nép ér-dekében az egyetemes magyarságra, de főleg Szeged városára hárulnak, hiszen a szülőföldhöz való hűség, a genius loci tisztelete, továbbá a népi magyarság megértése, értékeinek fel-kezelése és egyetemes magyar él-ménnyé, kötelességgé avatása legszebb-ben talán éppen Szegeden valósult meg. Ez voltaképpen a szegedi gondo-lat lényege, legfeljebb is, amelynek alig van önfeláldozóbb katonája, hivatot-tabb papja, mint Kálmány Lajos.

Leguiabb tavaszi női **modellkalapok** megérkeztek a **"DAME"-kalapszalomba!**
Tulajdonos: **Juhász Margit** Kárász-utca 14. — Telefon 48-16.

Ártatlanságukat hangoztatták a vádlottak a terménydrágítási bűnpör föltárgyalásán

(A Délmagyarország munkatársá-tól) Szombaton délnél fél kettő felé járt már az idő, amikor dr. Ujvári István egyesbíró az apróbb árdrá-gítási ügyek letárgyalása után megkezdte az Alföldi-malom ter-ményüzérkedéssel és közszükségleti cikk elrejtésével vádolt Józsa Pál malombérlő és Thermesz Géza fő-monlár, valamint a velük együtt vád alá helyezett Benák János Hombár-bizományos bűnyüének föltárgyalását. A három vádlottat szuronyos fogházörök vezették hi-lincsbeverve Ujvári bíró elé, akinek kérdéseire egyértelműleg azzal kezdték vallomásukat, hogy nem érzik magukat bűnösöknek.

Józsa Pál a bíró kérdésre előad-ta, hogy 1940 óta bérlő a malmot és befektetett tőkét, felszerelése és anyagkészlete mintegy 18.000 pen-gős értéket képvisel, ezenkívül mintegy 6000 pengőt érő 12 katastrális hold tehermentes ingatlana is van Pestmegyében. Az Engi Imre sűtőmesternek és Nyári Ferenc nagyvágónak eladott tengerivel kapcsolatban azt állította, hogy ár-drágítást nem követett el, mert azt maximális áron adta el és a vevők még ki sem fizették az árut. Igaz — vallotta Józsa —, hogy Engi Im-rétől kapott tíz mázsa szemestengeri leszállításakor 1000 pengőt, de az „a kontó” volt a részére kiutalt nagyobb lisztmennyiségre, amit utóbb le is szállítottak Enginek. Tévesnek minősítette azt a vádat, hogy ő 815 kiló ocsut adott volna el Benák Jánosnak, a szállított ter-mény 99 százalékban tavaszi borsó volt, amelyet rozssal együtt szok-tak vetni takarmánynak. Ő ezt maximális áron számolta el, így eb-ben az esetben sem követett el sem-mi szabálytalanságot. Az utolsó vádponttal kapcsolatban azt álli-totta, hogy a lisztet nem ő, hanem a munkásai rejtették el.

Thermesz Géza főmonlár vallo-mása szerint nem tud arról, hogy gazdája intézkedésre rejtették vol-na el a lisztet. A Benáknak eladott ocsut ő is tavaszi borsónak mon-dotta és legfeljebb egy százalékot tehetett ki szerinte is a közéke-vedett törött buza.

Ezzel szemben Benák János, a harmadrendű vádlott határozottan állította, hogy a szállított 815 kiló terményben legalább 60 százalék volt a buza. Állítását az első két vádlott tagadása miatt eredmény-telenül végződött szembesítés után

is fenntartotta. Benák egyébként beismerte, hogy vásárolt ocsut és buzakeverékre neki az üzleti elszá-molásdon előállított többmázsa hiány pótlására volt szüksége. A hiányzó mennyiséget részben jóhi-szeműen elmérte, részben pedig ser-téseivel etette fel abban a remény-ben, hogy később majd pótolja. El-ismeri, hogy ő kérte Józsat az ocsú eladására, azt azonban a leghatá-rozottabban tagadja, hogy ő aján-lotta volna fel a mázsánkénti ötven pengőt, ezt Józsa követelte tőle az-zal, hogy egy fillérrel sem hajlandó olesőbban adni. Ő szorult helyzet-ben volt a hiány miatt és minden árat hajlandó lett volna megfizetni.

A bíró ismételtlen kérdést intézett Józsa Pálhoz a tizenhét mázsa ten-geri származására vonatkozólag, a vádlott azonban a vallomást erre-néve a leghatározottabban megta-gadja.

— Tudom, hogy ez súlyosbító körülmény lesz a terhemre — mon-dotta —, de mégsem mondhatom meg, honnan és kitől kaptam a ten-gert, mert köt a szavam, hogy er-ről hallgatok.

Engi Imre sűtőmester kihallgatá-sa után Regdon ügyész indítvá-nyozta Nyári Ferenc nagyvágó-nak, továbbá Palotás Ferenc és Scheibel Gyula közellátási nyomo-zóknak tanukénti kihallgatását. Jó-zsa Pál védője pedig kérte Józsa Pálné tanukihallgatását. Dr. Uj-vári István bíró az ügyészi indít-ványnak helytadva, a föltárgyalást április 7-re elnapolta és a védők előterjesztésére addig a vádlotta-kat ideiglenesen szabadlábra he-lyezte.

Bálint Sándor:

SZEGEDI NÉP, SZEGEDI IRODALOM

Szeged a művelt magyar köztudat-ban szorosan összeforrt Dugonics András nevével. Dugonics András Szegednek első tudatos szöszólója ama-gyar szellemi életben. Ő talán az első magyar író, akinél a szülőföld nem-csak hangulati elem, hanem tudatos művészi feladat is. Ő talán az első magyar ember, aki teljes tudatosság-gal rádöbben a tájnak, a szűkebb ha-zának, a szülőföldnek titkára.

Ismeretes, hogy a szegedi szülő-föld kultusza, Dugonics legszebb örök-sege, a város gazdag irodalmi éle-tében: Mikszáth Kálmán, Tö-mörköny István, Móra Ferenc, Juhász Gyula és annyi más érde-mes szegedi író alkotásaiban, az iro-dalmi regionalizmus legszebb magyar példájában bontakozott ki és vált egyetemes magyar értéké.

Dugonics András neve azonban nemcsak a szépirodalomban, hanem Szeged szülőföld-ihletle tudományos életében is hagyományt és programot jelent egyszerre. Hatása alól Ved-res István, korának kitűnő szegedi mérnöke, annyi időszereű alföldi probléma (futóhomok, fásítás, Duna—Ti-sza-csatorna) úttörő szakembere sem tudta magát kivonni. Ostörténeti szen-vedélye tovább lobog Jerney Já-nosban, a híres keleti utazóban, aki Dugonicsot még személyesen ismerte. Helytörténeti kezdeményezéseit szin-tén Jerney, Vedres és a franciskánus Ordinansz Konstantin folytatta tovább, aki megírja az alsóvárosi kegyhely történetét.

Dugonics nyelvi programja: a nép-nyelvben megnyilatkozó hagyomány-tisztelet sem marad hatástalanul. Nátly József: Némely vélekedések a magyar nyelv ügyében című munká-jában nemes konzervativizmussal vé-delmezi a magyar nyelv ügyét. Kész-ségesen elismeri a nyelvújítás elvi jogosultságát, de az újászületés főfor-rása szerinte csak a nép nyelve le-het. Sajnos ezt a tanácsot Kazinczyék alig szívlelték meg. Műve végéhez szegedi tájszó-jegyzéket ragaszt. A fiatal köllöknek szógyártás helyett a népnyelv, népköltés tanulmányozását ajánlja.

Dugonics művei tele vannak szege-di történelmi és néprajzi adalékokkal. Valósággal keresi az alkalmat, hogy valami helyi mondát, népszokást, pél-

dabeszédet szöjjön beléjük. Szeged szellemi fejlődésének itt is irányt szab. A folklorista Dugonics ihletli meg Szeged egyik legnagyobb fiát: Kál-mány Lajost (1852—1919). Kálmány a Csanád-egyházmegye papja volt, aki páratlan önképzéssel küzdött föl magát a magyar néprajzi tudomány legnagyobb mesterei közé. Munkássá-ga a Szegednek tett legnagyobb szol-gálatok egyike. A hetvenes években, még idejében fog hozzá a szegedvidéki ősi magyar népkultúra megörökítésé-hez: a Koszoruk az Alföld vadvirá-gaiból két, a Szeged népe három köte-tében és számos más munkájában.

Ezt a felbecsülhetetlen értékű néprajzi anyagot Szeged népe és a Dél-vidék, főleg a Temesköz magyarsága körében gyűjtötte. Kálmány mentette meg a délvidéki magyarság gazdag népköltését, ő ismerte föl először eb-ben a magyarságban Szeged kivándorolt népét. Ő mondotta ki egész hatá-rozottsággal azt a történelmi és néprajzi igazságot, hogy a Délvidék ma-gyarsága túlnyomó részében Szeged népéből rajzott ki, hogy a Délvidék magyarságának szülőföldje származásban és szellemben? Szeged városa. Szeged volt a forrás, amelynek népé-ből erejét megújította, Szeged volt menedékhelye, ha veszedelem távo-zásra kényszerítette: Szeged bölcsője, fenntartója e magyar áradatnak.

Kálmány Lajos sokfelé hányódo-t-vetődött, egész életében hiába küzdött a nyugodt munkához szükséges külső feltételekért: egyházi kintúntásban, hivatalos elismerésben nem részesült. Makacs jellem, aki tudományos és em-beri meggyőződéséből nem tud en-gedni, még ha a maga egyéni érvénye-sülését akadályozza is meg vele. Nem csoda tehát, ha összeférhetetlen, meg-hasonlott ember hírébe került, pedig csak következetes volt önmagához és eszményeihez, főleg a magyar népi-ség oadaadó, mindennek fölött való szol-gálatához.

A népi magyarságnak ez az önfel-áldozó misszionáriusa mégsem áll hiába, a művelt magyar köztudat már régen odahelyezte az Ipolyi Arnol-dok és Kriza Jánosok mellé. Élete példája, tudományos eredményei ma: Trianon és a felszabadulás kötelező élményei után valósággal nemzetpoli-tikai programmá kell, hogy váljanak.

Színház Kávéházban

Előjátékot kezdve a főváros kedvenceit:

Bodor Marika

és

Gervai Csöpi

művészek

szórakoztatják t. vendégeinket leg-ujabb énekszamaikkal.

Almás Arthur kávé.

Szegedi gyorsíró- és gépiró iskolába

Nonvéd-tér 4. sz. a.

a beiratkozások március 30-án meg-kezdődnek. Tanker. kjr. főigazgató en-ged, szám 8188/1942-43. 391